

Regeringskansliet, Klimat- och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om Författningsförslag maa bestämmelserna i det nya luftkvalitetsdirektivet om tillgång till rättslig prövning och rätt till skadestånd samt Naturvårdsverkets delredovisning av regeringsuppdrag

Er beteckning: KN2025/01294

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) tillstyrker i huvudsak de förslag som anges i Regeringskansliets (RK) promemoria samt Naturvårdsverkets delredovisning.

Det behöver tydliggöras i vilka sammanhang promemorians förslag om skadeståndersättning kan bli aktuellt. Då väghållaren, oavsett om det rör sig om det statliga, kommunala eller enskilda vägnätet, har befogenhet att genomföra åtgärder på vägen och/eller gatan behöver väghållarens roll generellt men Trafikverkets roll specifikt belysas ytterligare då överskridanden sker på statliga vägnätet som sträcker sig över flera kommuner.

Promemoria Miljökvalitetsnormer för luft: Nya regler om rättslig prövning och skadestånd

Avsnitt 4.3.1 Ansvarssubjekt och skadegörande handling, s. 24.

Länsstyrelsen anser att föreslagen bestämmelse (5 kap. 20 § MB) är otydlig avseende i vilka situationer som staten eller kommun anses bli skadeståndsskyldig. Det behöver förtydligas om bestämmelsen endast gäller om ett åtgärdsprogram inte finns upprättat inom skälig tid trots kännedom om överskridanden, eller om det även går att begära skadeersättning om det finns ett fastställt åtgärdsprogram men att åtgärderna inte anses vara tillräckligt effektiva.

Naturvårdsverkets delredovisning av förslag till genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet i svensk rätt

Avsnitt 4.3.3 Kommuner eller Naturvårdsverket ska som huvudregel upprätta förslag till, och fastställa åtgärdsprogram, s. 40.

Naturvårdsverket föreslår att det är en kommun eller Naturvårdsverket som i huvudregel ska upprätta förslag till åtgärdsprogram och även fastställa dem. I nuvarande bestämmelser kan också en länsstyrelse enligt 32 § luftkvalitetsförordningen upprätta förslag till åtgärdsprogram. Naturvårdsverkets förslag utesluter inte möjligheten för en annan myndighet än Naturvårdsverket att upprätta och fastställa åtgärdsprogram, men det ligger på den berörda kommunen att lämna över frågan till regeringen för prövning om kommunen anser att en annan myndighet bör ta fram åtgärdsprogrammet.

Länsstyrelsen delar bedömningen att förslaget kan medverka till att det går snabbare att initiera arbetet med åtgärdsprogram. Det beror på att kommuner ansvarar för att kontrollera luftkvaliteten i sin kommun och är därmed förberedda på om en underrättelse från Naturvårdsverket är på gång. Länsstyrelsen anser även att kommuner i många fall är bäst lämpade att upprätta förslag och fastställa åtgärdsprogram, speciellt när överskridandet inträffar på lokalgator som kommuner själva ansvarar för. Kommunen har bäst kännedom om trafiksituationen och andra faktorer som kan medverka till överskridandet på platsen. Det är därför lämpligt att kommunen får det initiala ansvaret att hantera frågan.

Överskridanden på statlig väg

Överskridanden som orsakas av vägtrafik på det statliga vägnätet kan inte en kommun hantera på egen hand och i detta sammanhang anser Länsstyrelsen att Trafikverkets roll som ansvarig väghållare för det statliga vägnätet behöver belysas. Länsstyrelsen anser att Trafikverket behöver vara involverad i framtagande av åtgärdsprogram när överskridanden sker på statlig väg. Utifrån länsstyrelsernas geografiska områdesansvar kan berörd länsstyrelse vara lämplig samordnande myndighet för processen. Detta gäller främst om överskridanden sker i ett flertal kommuner inom länet.

Underrättelse

Länsstyrelsen Stockholm har tidigare upprättat förslag och fastställt regionala åtgärdsprogram och konstaterar att processen tar tid eftersom fler aktörer ska komma överens om åtgärder. Enligt Naturvårdsverkets förslag ska kommunen senast 6 månader från det att kommunen underrättats om överskridandet, lämna frågan till regeringen om de anser att en annan aktör ska ta fram åtgärdsprogrammet. Regeringens beslut kan dröja vilket innebär att aktören som slutligen tar fram åtgärdsprogrammet får väsentligt kortare tid på sig fastställa ett åtgärdsprogram inom skälig tid. En forcerad process kan öka risken för att åtgärdsprogrammet inte blir ändamålsenligt. För att motverka tidsbristen föreslår Länsstyrelsen att berörd länsstyrelse blir informerad när Naturvårdsverket skickar sin underrättelse om behov av åtgärdsprogram till kommunen, i de fall det kan finnas samordningsvinster på grund av överskridandets utbredning och karaktär.

Avsnitt 4.3.6 Åtgärdsprogram ska omprövas för att hålla överskridandet så kort som möjligt, s. 52.

Ifall det förekommer överskridanden trots vidtagna åtgärder i ett fastställt åtgärdsprogram så föreslås ett omprövat åtgärdsprogram omfattas av en bestämmelse om ytterligare och effektivare åtgärder. Länsstyrelsen vill i samband med Naturvårdsverkets förslag lyfta fram att åtgärder som miljözoner och dubbdäcksförbud, som kommuner har möjlighet att införa lokalt, kan bli mer effektiva ifall kommuner får utökat mandat att säkerställa efterlevnaden av dessa typer av åtgärder, till exempel genom parkeringsvakter.

Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att relevant lagstiftning ses över i syfte att få till effektivare åtgärdsprogram.

Naturvårdsverket och Statskontoret förde fram detta förslag för några år sedan i arbetet om översyn och analys av åtgärdsprogram för luftkvalitet. Länsstyrelsen anser att detta behöver utredas vidare, helst i samband med Sveriges genomförande av direktivet. Utan detta bedömer Länsstyrelsen att det finns begränsade möjligheter att öka regelefterlevnaden av befintliga åtgärder som skulle göra dem mer effektiva.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Lotta Medelius-Bredhe med handläggare Sophie Lindstrand som föredragande. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Shiva Norvad, avdelningschef

Helene Munkner och tillförordnad avdelningschef Anders Lindblom medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post stockholm@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm, eller ring vår växel 010-223 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/stockholm.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/stockholm/personuppgifter